

УДК 336:378

Іщук Л. І., к.е.н., доцент,

Іщук І. М.

Луцький національний технічний університет

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВНЗ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У статті розкрито роль знань та значення освіти для розвитку інноваційної економіки. Розглянуто сучасний напрямок структурних зрушень, спрямований на сталі соціально-економічне зростання, що забезпечується інноваційним потенціалом ВНЗ.

Ключові слова: освіта, інвестиції, інноваційний розвиток.

Ищук Л. И., Ищук И. Н.

ИННОВАЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ВУЗОВ КАК ВАЖНЫЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

В статье раскрыта роль знаний и значение образования для развития инновационной экономики. Рассмотрено современное направление структурных сдвигов, направленное на устойчивый социально-экономический рост, который обеспечивается инновационным потенциалом вуза.

Ключевые слова: образование, инвестиции, инновационное развитие.

Ishchuk L., Ishchuk I.

INNOVATION POTENTIAL UNIVERSITIES AS AN IMPORTANT FACTOR ECONOMIC DEVELOPMENT UKRAINE

In the article the role of knowledge and the importance of education for the development of an innovative economy. The current direction of structural changes aimed at sustainable socio-economic growth, innovation potential provided by the university.

It is indicated that the current level of education society determines economic and social development and the place of Ukraine among developed countries. Education should help to answer the challenges that stand in the social and economic spheres, to provide national security and strengthening state institutions. Ukraine should choose the education sector as a priority - one of the «national growth points». Education, investments in improving the quality of human capital is a condition for the development of all sectors Ukrainian economy. It is necessary to create an adequate to modern technology staff infrastructure major industries and service sectors, improve the quality and conformity to the structure of labor market needs.

Therefore, the system of education and science is not only constantly adapting according to the socio-economic situation in the country, but ahead these processes, forming their essence. It is necessary that it provides possibility for individual educational and professional growth, created equal relatively opportunities with respect to social, academic, professional and territorial identity features.

Key words: education, investment, innovation development.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Вища школа є одним із стратегічних ресурсів країни. Ця теза визначає ключові моменти впливу освітньої системи на безпеку країни та її розвиток. Роль знань в економічному розвитку країн світу постійно зростає і при цьому випереджає значущість засобів виробництва та природних ресурсів. Економічне процвітання визначається здатністю генерувати нові знання та використовувати їх в житті.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблеми механізму функціонування закладів вищої освіти постійно знаходилися в центрі уваги економічної науки. Значну увагу їх вивченню приділяли й приділяють такі відомі вітчизняні і зарубіжні вчені як Ю. Алексєєв, А. Беляєва, Ю. Гончаров, М. Василевський, О. Грішнова, Н. Дробнохот, А. Загородній, В. Зубко, І. Каленюк, К. Корсак, О. Кратт, Є. Крикавський, О. Кузьмін, В. Куценко, Г. Михайліченко, Т. Оболенська, А. Панкрухін та ін.

Цілі статті. Розкрити роль освіти у забезпеченні розвитку інноваційної економіки в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У розвинених країнах освіта сприймається як одна з необхідних і найбільш важливих умов особистого успіху, доступу до високооплачуваної роботи та самореалізації. За оцінками Всесвітнього банку розвитку, фізичний капітал у сучасній економіці формує 16% загального обсягу багатства кожної країни, природний – 20%, а людський капітал – 64%. Нині цінності створюються за рахунок підвищення продуктивності та використання нововведень, тобто застосування знань на практиці [2, с. 13]. Ціною великих короткострокових витрат студенти придбають основні професійні навички, в довгостроковій перспективі потрібні для роботи в ринкових умовах.

Акцентуючи на важливості знань у розвитку інноваційно-інвестиційної системи України, Ю. Гончаров та А. Касич зазначають: «В умовах економіки знань виграє той, хто вмів їх використовувати і перетворює у доходи. Саме тому у світі дедалі підсилюється увага до науки. Витрати на наукові дослідження і на вищу освіту розглядаються як інвестиції у знання – вирішальний фактор у забезпеченні економічного прогресу, активізації професійної творчості, поліпшення життєвих стандартів» [1, с. 42].

За міжнародними критеріями освіта визнається рентабельною галуззю. Але це не означає, що вона повинна повністю заробляти на свій розвиток і вносити відповідну частку в бюджет держави. Освіта це робить опосередковано, через свій продукт – навчання й підготовку фахівців. Рентабельність витрат буде різною залежно від рівня освіти: найбільшу віддачу дають витрати на початкову освіту – 50–100%, на середню – 15–20%, на вищу – 8–12%. За оцінкою світових експертів, 56% внутрішнього валового продукту в кожній державі створюють працівники, які здобули освіту [3, с. 13].

Можна виділити два напрямки впливу освіти: прямий і непрямий. Прямий – це підготовка спеціалістів в області технічних засобів захисту, розвиток області виробництва технічних засобів захисту, навчання методам роботи в міжнародних і національних інформаційних мережах. У зв'язку з входженням України у світовий інформаційний простір різко збільшився обмін інформацією, і, насамперед, через комп'ютерні мережі. Відплив секретної інформації веде для окремої фірми до збитків десятків людей, а для країни в

цілому – до падіння рівня життя громадян, росту національних боргів, стримуванню розвитку наукомістких виробництв.

Непрямий вплив освіти на розвиток країни в кінцевому рахунку більш істотний для економіки країни. По-перше, вища школа забезпечує кваліфікованих спеціалістів і є гарантом технічного розвитку відповідної галузі національної промисловості. Якщо країна має високий рівень освіти, то її експорт складається з наукомістких технологій і машин. Якщо ми хочемо досягти більш високої продуктивності праці, більшої ефективності експорту, зайняти гідне місце в системі міжнародного поділу праці, то це можна зробити тільки через ріст якості спеціалістів, що готуються у вищій школі. Вища школа – це «трамплін» для промисловості. Чим вища якість спеціалістів, тим більше ґрунту для інтелектуального прогресу в промисловості. При свободі міжнародної ринкової конкуренції сьогодні немає більш важливих ознак, чим інтелектуальна перевага. В сучасних умовах інтелектуальний капітал забезпечує конкурентоспроможність як окремим підприємствам, так і суспільству в цілому. Уміння користуватися інтелектуальним капіталом є важливою умовою існування бізнесових структур. Загальносвітовою тенденцією стає стрімке скорочення проміжку часу між ключовими етапами науково-технічного прогресу: відкриттям (винаходом), доведенням його до стану технології й впровадженням у виробничий процес [5, с. 151]. Українська держава повинна у найближчі роки забезпечити всі необхідні умови для збереження і примноження інтелектуального потенціалу нації, чому може посприяти створення передумов розвитку ринку інтелектуальної праці.

По-друге, система освіти впливає на достатньо велику кількість громадян у ключовий інтервал віку (17–25 років). Вища школа стала основним елементом виховання громадян (культурного, економічного, соціального). Від характеру освіти громадянина залежить його суспільне поведіння, його роль у громадському житті країни. На жаль, у даний час недостатньо уваги приділяється культурній, економічній, екологічній і правовій освіті.

По-третє, високий рівень освіти – це утримання в країні найбільш інтелектуальної частини суспільства. У випускника ВНЗ сьогодні відсутні зобов'язання перед країною (суспільством), що вклало гроші в його освіту. Випускник українського ВНЗ, що працює в іншій країні, з одного боку може сприяти росту престижу української

освіти, але, з іншого боку – це економічні втрати країни. Державна підтримка освіти для осіб, що покидають Україну, може існувати, але вона повинна бути цільовою, а не загальною і знеособленою [4].

Висновки. В сучасних умовах: вища освіта істотно розширює своє функціональне призначення, набуває нових рис, нових функцій. Тому система освіти і науки має не тільки постійно адаптуватись відповідно до соціально-економічної ситуації в державі, а й випереджати ці процеси, формуючи їх суть. Необхідно щоб вона забезпечувала можливість індивідуальному освітньо-професійному росту, створила рівність відносно можливостей соціальної, академічної, професійної і територіальної особливостей особистості.

1. Гончаров Ю., Касич А. Науковий потенціал як фактор розвитку інноваційно-інвестиційної системи України / Ю. Гончаров, А. Касич // Економіка України. – 2007. – № 3. – С. 42–51.
2. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2012/2013 навчального року : статистичний бюлетень. – К. : Держкомстат, 2013.
3. Щетинин В.П. Научные подходы к экономике образования / В. П. Щетинин // Педагогика. – 2010. – № 1. – С. 13.
4. Мета реформ у вищій школі – якість і доступність освіти: Інформаційно-аналітичні матеріали до засідання підсумкової колегії міністерства освіти і науки / Уклад.: Ю. М. Коровайченко, М. М. Фоменко, С. С. Кретович та ін.: под. ред. Я. Я. Болубаш. – К., 2009. – 2 квітня. – 117 с.
5. Васильев Ю. С. Экономика и организация управления вузом : учебн. / Ю. С. Васильев, В. В. Глухов, М. П. Федоров; под ред. В. В. Глухова. – С.-Петербург. гос. техн. ун-т – СПб. : Лань, 2010. – 543 с.